

Позиция на Асоциацията на Българските Енергийни Агенции За кризата в енергийната политика на България

България сега е във време на силни социални сътресения, в основата на които са ниските доходи и високите цени на електроенергията и отоплението за масовия потребител. За количествена представа на драматичността на тези констатации ще отбележим, че цената на електроенергията за домакинствата, пресметната по паритета на покупателната способност (ППС), е 2.42 пъти по-висока от тази в САЩ и с 59% по-висока от средната за ЕС-27. За промишлените предприятия цената на електроенергията по ППС е 3.8 пъти по-висока от тази в САЩ, 2.1 пъти по-висока от средната в ЕС-27 и с 58% по-висока от тази в Русия.

Ситуацията днес се дължи на десетилетия погрешна икономическа и енергийна политики. В резултат България в сравнение със страните от ЕС е най-бедната, най-енергийно зависимата от внос на енергийни ресурси (60% за 2011 г.) и най-енергоинтензивната (по Евростат - 4.47 пъти над средната за ЕС-27).

Нужна е нова енергийна стратегия и политика, насочени към отказ от традиционното екстензивно развитие на електроенергетиката, оптимизация на енергийния баланс и повишаване на енергийната ефективност. Новата политика може да успее само чрез прозрачност в управлението и обективна система за оценка и контрол.

Ние от Асоциацията на българските енергийни агенции (АБЕА) сме убедени, че търсенето на „бързи“ решения в рамките на ситуацията може да доведе само до частични и временни резултати, поради което предлагаме да се вземат решения за следните действия:

1. Отказ от екстензивното развитие на електроенергията.

Наши проучвания, подробно отразени в единствената книга за развитие на електроенергетиката до 2030г., показват, че отказът от екстензивно развитие на електроенергетиката и преход към „развитие базирано на здравия разум“ може да спести инвестиции около 14,4 милиарда евро до 2020 и 16.6 милиарда евро до 2030 г. Прогнозните енергопотребности, извършени от независими експерти, включително и от българските енергийни агенции, категорично показват, че до 2030г. нови производствени мощности, с изключение на някои маневрени мощности, не са необходими за страната.

2. Оптимизация на енергийния баланс.

Въз основа на анализ да се предприемат структурни промени за подобряване на енергийната ефективност и чистотата на въздуха като най-спешни мерки за осъществяване на преход към ефективно използване на

националните ресурси (в съответствие с Пътната карта на ЕС за ресурсна ефективност), с което може да се формират приемливи за потребителя цени на енергията.

Отоплението, с дял 42,4% от крайното потребление на енергоносители и 30% от потреблението на електроенергия за отопление, има доминираща роля в енергийния баланс на страната - над 50%. На пазара на отоплението сега, освен топлина от топлофикациите, се предлага газьол за обществените сгради (най-скъпото гориво в най-бедната в ЕС страна!) и електрическа енергия за домакинствата и бизнеса (най-скъпата енергия след газьола). Електроенергията е с дял от 26.8% в енергийния баланс на България срещу средно 17% за европейските страни. Електрическата енергия е неефективен енергоносител за отопление поради загубите при производството, преноса и разпределението. При потребителя тя идва с ефективност едва 20-22% и трябва да се употребява за отопление в краен случай – само с високоефективни системи и уреди.

Намаляването дела на газьола и електроенергията от пазара на отоплението чрез максимално използване на наличните ресурси биомаса с иновационни и ефективни технологии е основният фактор за оптимизация на енергийния баланс на страната. Отоплението с използване на „модерна биомаса“ има една от най-ниските цени за домакинствата, общините и бизнеса. Технологиите са развити и достъпни на пазара. България е богата на биомаса, която трябва да се използва разумно и ефективно. Над 3 000 000 тона дърва за огрев (около 600 хил. т.н.е.) се изгарят за отопление с к.п.д. под 40%. Прогнозата на Изпълнителната агенция по горите за енергийния потенциал на дървесната биомаса до 2020 г. е около 5 500 000 тона (1 090 хил. т.н.е.).

Българските градове са пред голямото предизвикателство да се справят с повишените нива на фини прахови частици (ФПЧ) и азотни диоксиди или да плащат глоби за наднорменото замърсяване, една от главните причини за което са примитивния начин на отопление, включващ неефективно изгаряне на въглища, брикети и сурови дърва за огрев. Биомасата, както и другите възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) са решение едновременно и за намаляване на ФПЧ в атмосферния въздух, за намаляване на емисиите на парникови газове и подобрене на енергийната ефективност.

Експертите на АБЕА са идентифицирали редица мерки, които заедно могат да намалят до 60% замърсителите, да намалят енергийните разходи и да повишат качеството на живот. Ако се концентрираме върху модерните биогорива, високоефективните котли и инсталации, тези мерки са:

- Създаване на биорегиони за реализиране на политики за енергийна независимост на общините чрез рационално използване на общинските гори и другите местни ресурси за задоволяване на

- енергийните нужди на общинските сгради, вместо използване на газьол, въглища и електроенергия;
- Оползотворяване на местната биомаса и създаване на логистични центрове за производство и продажба на съвременни биогорива с участието на общините и бизнеса (публично-частни партньорства);
 - Замяна на традиционните печки и котли, използващи сурови дърва за огрев, нискокачествени въглища и въглищни брикети за битово отопление. Широко използване в градовете на печки и котли, използващи съвременни биогорива – пелети, чипс, еко-брикети и др.;
 - Контрол върху качествата на горивата;
 - Постепенна замяна на електрическите бойлери със слънчеви колектори за топла вода през летните месеци и използване на отоплението на биомаса и за топла вода през зимните месеци;
 - Насърчаване изграждането на децентрализирани източници на енергия - инсталации на биогаз, оползотворяващи местните селскостопански (животински и растителни) отпадъци, биоразградими битови отпадъци, такива от пречиствателни инсталации и други; малки инсталации на биомаса, които да задоволяват местни нужди за отопление.

За нас това са приоритетни мерки, защото в много европейски страни те са внедрени отдавна и масово. Например в Германия биогазовите 7 000 инсталации произвеждат електроенергия повече от цялата АЕЦ „Козлодуй“ и там фермерите станаха енергетици!

Какво конкретно може още сега да се направи за и в българските общини ?

- Разпознаване на отоплението като важната част от енергийния баланс на страната и качеството на живот на българските граждани;
- Спиране на преференциалните условия за закупуване на газьол и други силно замърсяващи източници на отопление в общински сгради и домакинства.
- Въвеждане на финансови и законодателни стимули за внедряването на ефективни системи за отопление
- Подкрепа на отоплението от ВЕИ при крайния потребител чрез реструктуриране на общественото финансиране, осигурено от отказа от екстензивно развитие на електроенергетиката, като се привличат инвестиции за смяна на горивната база, за модернизиране на отоплителните съоръжения в обществените и жилищните сгради, за масово оползотворяване на дървесната и селскостопанска отпадна биомаса и на биоразградимите битови отпадъци;
- Създаване на благоприятна среда за развитието на бизнеса в сферата на високоефективни енергийни технологии и децентрализирани системи като се намалят административните пречки и се увеличи институционалната подкрепа и стимулиране на бизнеса.

3. Енергийната ефективност е третата стратегическа цел за изход от кризата, повишаване на конкурентноспособността на икономиката и освобождаване на потребителя от корупцията и мафията в енергетиката.

Във всички развити страни такава политика се води по цялата верига на добив, преобразуване, пренос, разпределение и потребление на горива и енергия. България - страна бедна на изкопаеми енергийни ресурси и силно зависима от внос на енергоресурси, все още няма адекватна на сегашните условия национална стратегия за енергийна ефективност, респективно и конкретна политика в посока на нисковъглеродна енергетика и икономика. Не е трудно да се досетим защо разработването и реализацията на такава политика непрекъснато се отлага.

4. Прозрачност на показателите и на управлението в енергетиката.

Енергийната политика и практика винаги е била непрозрачна и манипулативна за българските граждани.

- Да напомним манипулативните от десетилетия прогнози за перспективните електропотребности на страната: например, през 2005 г., за да се докаже необходимостта от строителството на АЕЦ „Белене”, се прогнозираха електропотребности към 2013 г. до 50 ТВтч, а към 2030 – до 75 ТВтч. Действителното брутно електропотребление през 2012 г. беше, както ние предвидихме, около 37 ТВтч и то ще остане почти без изменения до 2030 г. Манипулативните прогнози, обслужвайки корпоративни и чужди интереси, водят до огромни разходи, които потребителят заплаща.
- В съответствие с бюлетина на МИЕТ от 2012 г. енергийната интензивност е 0.703. В индикаторите за устойчиво развитие на ЕС енергийният интензитет се измерва към брутия вътрешен продукт (кг.н.е/1000 EUR). Данните на Евростат за интензивността за страните-членки на ЕС показват, че България е 4.47 пъти по-енергийно интензивна от ЕС – 27. Показаният в бюлетина интензитет 0.703 очевидно цели изтласкване на енергийната ефективност извън приоритетните задачи за страната и продължаване на екстензивното развитие от позициите на енергоснабдяването.
- В бюлетина на МИЕТ се твърди, че „Ядрената енергия се отчита като местен източник и в значителна степен допринася за подобряване на енергийната независимост. Енергийната зависимост на България е незначително по-ниска от средната за страните-членки”. Това занижено и манипулативно твърдение деформира един от индикаторите за устойчиво развитие - енергийната зависимост на страната. (Реално ядрената енергия не е местен източник и затова зависимостта на България от внос на енергийни ресурси в годините е висока - от 72 до 60%. Известно е чии интереси обслужва тази манипулация?)

Може надълго да се изреждат енергийните митове, с които се „зомбира“ обществото като цяло и обикновения гражданин. Ние вярваме, че манипулирането съзнанието на гражданите и отклоненията от европейските практики и индикатори в управлението са престъпления, като всички други престъпления в енергетиката. Ако няма наказание, няма и гаранции за промяна?!

Нашата позиция е, че спешно е необходима нова енергийна политика , като условие за преход към устойчиво развитие на страната и благополучие на гражданите.